

iumenge

1997

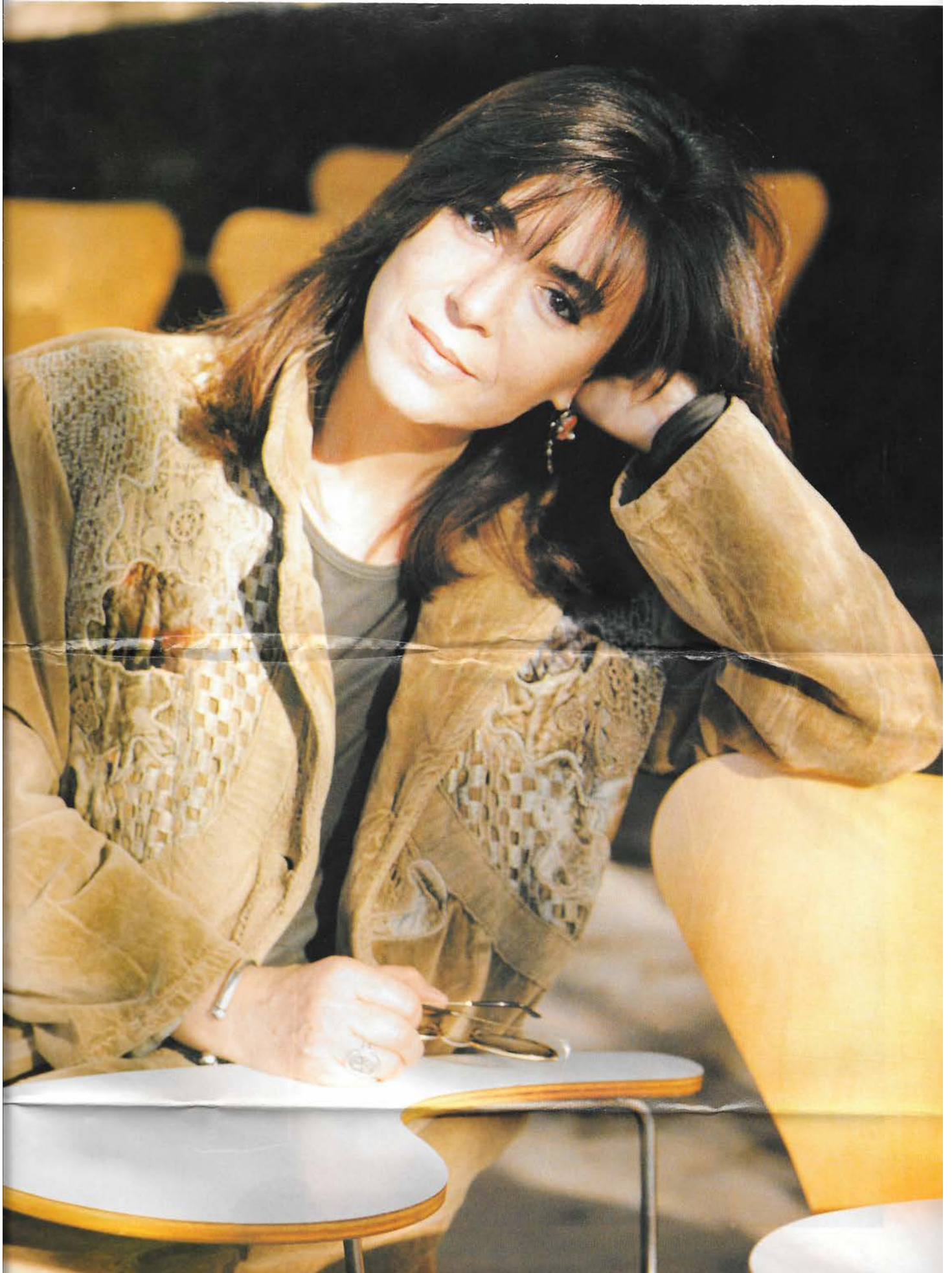

MARIA DEL MAR BONET

**Recreació de trenta
anys d'història**

Entrevista de Virginia Mascaró a Maria del Mar Bonet publicada a la revista Diumenge del diari Avui el 20 d'abril de 1997

Entrevista de Virginia Mascaró a Maria del Mar Bonet publicada a la revista Diumenge del diari Avui el 20 d'abril de 1997

La veu de la Mar

Concert de Maria del Mar Bonet al Palau Sant Jordi

“La veu és com la Balanguera: com més profundes són les arrels més amunt es poden enfil·lar les branques”

Es dona d'esperit mariner i veu de mar fonda, que solca totes les aigües de la Mediterrània. Els poemes són la seva nau i la brúixola que guia el seu nord són els sons i les cançons d'aquesta mar que uneix pobles i continents. Maria del Mar Bonet (Palma, 1947) celebrarà tres dècades de feina creant i entonant cançons que amb els anys han esdevingut entranyables per a molts i s'han integrat en la cosmogonia personal dels qui l'han seguit des dels seus inicis.

-Què vol ser *El cor del temps*?

-Vol ser la celebració de trenta anys de cançons, de trajectòria professional. Com que no podia tocar-les totes, hem seleccionat les trenta-una que consider més emblemàtiques per a mi i per al públic. Però en cap cas volem que el concert tingui una visió retrospectiva, sinó que es tracta de recrear una història, tornar a donar vida pròpia i actual a aquests temes. A més, el concert comptarà amb algunes col·laboracions puntuals d'altres cantants i músics, molts dels quals són amics. Aquestes s'han fixat tenint en compte només els que han cantat alguna cançó meua. Si no ho feia així, hauríem d'haver convidat moltíssima gent, cosa impossible en un sol concert.

-Qui hi participarà?

-Hi haurà en Joan Manuel Serrat, Lluís Llach, Manel Camp, Catherine Allard, Nena Venetsanou, Paco Cepero i Lautaro Rosas, amb el grup de Tunísia i el Grup de Dansa de Mallorca; també està previst que vingui la Coral Universi-

Virginia Mascaró
Fotos:
Albert Aymami

tària de les Illes Balears. Una col·laboració molt especial serà la que faré amb la Martirio. Interpretarem totes dues la cançó *La mort de na Margalida*, en la versió mallorquina i en l'andalusa.

-¿Quin balanç faria de la seva trajectòria professional?

-No en sé fer de balanç, ni anar molt lluny, ni analitzar el que ha passat fins ara. Jo visc al moment. Pens un poc en el que he de fer de més immediat i urgent, però no vaig gaire més enllà. L'experiència viscuda m'ha mostrat que el passat ja no existeix, i el futur, tampoc. El present és l'únic que tenim. El balanç el pot fer qualsevol amb una anàlisi del meu treball musical.

-En la seva veu, entre mezzosoprano i contralt, es constata una evolució, una millora amb el pas dels anys.

-És fruit de la feina que durant anys vaig fer amb Yiya Díez i el seu mètode cos-art. Aquest em va donar moltes coses que llavors em feien una gran falta, com és ara consciència de la necessitat del contacte amb les arrels i la profunditat. Aquest treball intens amb la veu i el cos va durar vuit anys. Primer, realitzat individualment, i després, amb un grup molt petit de gent.

-¿Va suposar un punt d'inflexió, un canvi significatiu en el seu treball artístic?

-Sí, aquest treball va suposar un canvi molt gran, no només de la veu, sinó també d'una manera totalment integrada al cos. Va afectar aspectes profunds i difícils d'explicar relacionats amb el con-

Avui Diumenge 7

tacte amb la terra i la naturalesa, amb la reflexió interna. Va suposar pensar en el cos, quan no s'hi pensa gairebé mai. En el pla artístic, m'ha donat més seguretat, més claredat per saber què vull realment, entre altres coses.

-La veu és, per damunt de tot, el seu principal instrument de treball i s'ha de cuidar bé.

-La veu requereix un tractament important perquè, efectivament, és l'instrument de treball més important i s'ha de cuidar absolutament. Estic preocupada per molts cantants que no la treballen gens, i això es nota molt. Pel fet de canviar dels 30 als 40 anys, la veu s'envelleix, agafa tons molts greus. Si no els domines, no els pots remuntar fins als aguts. La veu és com la Balanguera: com més profundes són les arrels més amunt s'enfilen les branques. La veu agafa profunditat amb els anys; però, si no domines els greus, no pots cantar bé els aguts. És un drama perquè, a mesura que passa el temps, la pròpia veu és com un cavall desbocat.

-Fer cant és imprescindible?

-No som partidària de fer un tipus d'estudi del cant com per fer òpera. Això la gent ho confon. Molts es pensen que jo he volgut estudiar cant com les cantants d'òpera, però el que he volgut només és afermar la meua tècnica. En cap moment he intentat donar un color operístic a la meua veu. Amb el treball tècnic li he volgut donar el màxim d'esplendor i de color que he pogut. I, com que la veu s'enfosqueix, s'ha de treballar sempre. Per això, sempre que puc continuo treballant-la, en faig un manteniment; si no, es vessa, se te'n va, fuig, cada vegada es fa més dèbil. Això ho veig amb cantants que tenen una veu molt bona, però no la cuiden, i, malauradament, els anys no perdonen a ningú.

-Des del 1967 viu al Principat. ¿És un tòpic referir-se encara a Maria del Mar Bonet com la cantant mallorquina?

-A mi m'ofèn que la gent em demani si som o no mallorquina. És clar que ho som. Això no és ni serà mai un tòpic. Ho som encara que visqui aquí des dels divuit anys. Jo sempre exercesc de mallorquina allà on vaig i me'n sent absolutament.

Discografia

■ Aquestes són les principals portades dels discos de Maria del Mar Bonet. De vegades, s'han fet reedicions d'un mateix elapè, que no s'han recollit en aquesta selecció. També hi manquen els dos primers discos de la cantant mallorquina. Concretament, *Maria del Mar Bonet* (1969), editat per Concèntric, i *Maria del Mar Bonet* (1974), per Boccaccio Records.

Gavines i dragons
(1987)

Alenar
(1977)

Coreografies
(1990)

Bon viatge faci la cadenera
(1990)

Cançons de festa
(1976)

Ben a prop
(1989)

El-has
(1993)

Maria del Mar Bonet
(1974)

Anells d'aigua
(1985)

“La consciència mediterrània existeix. És la nostra pròpia sang. Respon a camins culturals comuns que tenen més de 4.000 anys”

Encara que he tingut accés a diferents accents. Els meus avis catalans vivien a ca nostra des de petita i l'accent català no m'ha estat mai aliè. Quan som aquí tenc un accent i quan vaig a Mallorca en tenc un altre. No hi ha cap problema.

-¿S'ha plantejat de tornar a viure a Mallorca alguna vegada?

-Cada matí quan m'aixec m'enyor de Mallorca. L'enyor quan no hi som. Em passa sempre, sigui on sigui, sempre pens que hi vull tornar. De vegades, aquí fa molt de mal temps i pens que allà deu fer un bon sol. Aquesta és una reflexió.

-Mallorca, com la resta d'illes, ha canviat molt els últims trenta anys. ¿Què en queda de l'illa que vostè va conèixer tan bé?

-La guard sempre dins meu. Les persones que vam tenir una infància dins un paradís absolut hem tingut molta sort. Quan jo era petita, Mallorca era el paradís terrenal. Aquesta infància no me la pot prendre ningú. La guard com un gran tresor, me serveix, la utilitz. Visc absolutament immersa dins dels seus records meravellosos. És el meu patrimoni.

-La progressiva venda de finques i possessions a estrangers, sobretot alemanys, ¿fa necessari tornar a alçar les veus contra la pèrdua de patrimoni illenc?

-Crec que parlar d'això es presta fàcilment als malentesos. Qualsevol cosa que digui es pot prestar a comentaris com: "Aquesta dona ara no viu aquí i critica necessitats." Jo crec que la gent que es ven la terra és per necessitat, ja sigui a alemanys o a francesos. Que dins d'aquestes necessitats n'hi ha unes de prioritàries i d'altres que no ho són tant és segur. Pens que, més que criticar, el que s'hauria de fer des de les més altes instàncies, com pot ser el Parlament Europeu, és intentar preservar l'illa, que no es destrossés més. Quan es parla de grans extensions és una cosa, però quan es tracta d'una illa petita, on la terra és limitada, calen unes lleis reguladores del territori. Però tot això pot semblar molt frívol, com d'una persona que s'ho mira de fora i critica, i no és així. Pens que cadascú sap les necessitats que té; si s'han venut la casa, tenen unes raons. Un no pot dir que

Maria del Mar Bonet (1983)

Breviari d'amor (1982)

Maria del Mar Bonet a l'Olympia (1975)

Sempre (1981)

Jardí tancat (1981)

Maria del Mar Bonet (1974)

Cançons de la nostra Mediterrània (1980)

Quico - Maria del Mar (1979)

Salmaia (1995)

Saba de terror (1979)

tot està malament, o bé. Més que criticar, s'hauria d'intentar defensar, des del Parlament Europeu i de les institucions governamentals pròpies, la seva preservació de forma efectiva.

-Hi ha gent que s'integra, i una altra que no.

-A mi me molesta parlar d'aquestes coses, perquè hi ha estrangers que s'integren bé a Mallorca, que aprenen català i es fan mallorquins, i n'hi ha que mai s'integraran. No hauriem de caure en xenofòbies. Ara bé, pel que fa a la terra, hi ha uns límits, sobretot quan es tracta d'una extensió petita. S'ha d'aconseguir com sigui que aquests límits existeixin a Mallorca i a les altres illes. Aturar la construcció descontrolada. S'han de preservar certs espais de l'afluència massiva d'autocars i de gent. Hi ha certs llocs que s'haurien de preservar d'una manera digna, sense que la gent se sentís ni atacada ni mercenària, ni que d'altres s'hi trobessin estrangers. El que hauriem de fer entre tots és defensar una terra que, fins fa poc, era el paradís.

-La seva biografia escrita pel periodista Joan Manresa du per títol *Una dona marinera* (Edicions La Magrana). Les referències a la mar en poemes i pintures seves és contínua. ¿Què és la mar per a vostè?

-Ho és tot i res. Per a mi la mar són espais oberts, intensos. La mar són moltíssimes coses. No puc definir-la, però és absolutament important. Per a mi no està gens enfora, la veig cada dia des de ca meva, si no fa mal temps. És ma mare simbòlicament i de bon de veres també.

-La pintura és un altre mitjà diferent. ¿Què expressa a través de les aquarel·les i els colors?

-Cada manifestació té a veure amb un mateix, és un camí teu. Jo estudiava per fer de ceramista. Anava a Arts i Oficis i a Belles Arts, allà vaig estudiar les tècniques de pintura. De fet, aquesta pràctica no l'he deixat mai des de llavors. Pint per a mi mateixa, però amics que coneixen l'obra l'han volgut mostrar. Per això ja he fet una exposició a Mallorca i una altra a Manresa.

-Ven els seus quadres?

-Els exposo, però no en veng cap. No m'hi dedico professionalment a això. Per a mi la pintura és

BREU REPÀS PER TRENTA-UNA CANÇONS

■ **Inici de campana** Té a veure amb el meu treball amb la poesia de Mallorca, quan vaig començar a musicar el poeta Bartomeu Rosselló-Pòrcel.

■ **Aigo** Una de les primeres cançons que vaig escriure.

■ **L'aguila negra** Va ser un èxit a nivell d'Estat espanyol.

■ **Mercè** Està dedicada a ma mare, parla de la família.

■ **No voldria res més ara**

Creç que és una de les meves millors cançons.

■ **Abraça'm** Basada en temes de Gershwin i jazz, que vaig fer amb

Manel Camp.

■ **Viure sense tu** Té molts anys, jo en dic el meu bolero esquincat.

■ **Jim** És un èxit que va marcar un poc la meva trajectòria. La vaig fer com un homenatge a Billy Holiday, que m'agrada molt; l'escollt sovint i és una creadora dins el món del jazz i la balada als EUA.

■ **No trobaràs la mà** És una carta cantada a un amic que m'estimava molt, a un amic que va morir molt jove i em deixà un gran buit dins.

■ **Es fa llarg esperar** És un rock

lent d'en Pau Riba. Creç que és una de les seves millors cançons.

■ **La música** És una cançó napolitana, que lliga molt amb el treball d'un cantautor, amb una manera de viure, d'existir.

■ **De itan nísí** És una cançó d'una gran força que canten moltes dones a Grècia.

■ **Cançó de bressol (No ninó)** Cançó de bressol mallorquina.

■ **Cançó des segar** Com l'anterior, és una cançó popular mallorquina.

■ **Temps de calabruix** És una cançó de música elvissenca a la

qual vaig posar lletra. Parla d'un temps en el qual un espera el bon temps i encara plou i fa pedra.

■ **Dansa de la primavera** Cançó d'origen hebraic. La música la vaig sentir per primera vegada a can Gregorio Paniagua, músic i investigador especialista en música antiga.

■ **Noles vora mar** És un tema de Theodorakis molt desconegut i d'una poesia exquisida basada en les noies que recullen sal a les roques vora la mar.

■ **Alenar** Cançó basada en la música andalusa, fruit del meu

com una mena de reflexió, és una activitat que sempre m'ha agradat. Els colors són un esperó creatiu per a mi. M'encanta el vertigen que sent quan componc una cançó o quan m'enfront amb un espai buit, com és ara una fulla de paper en blanc abans de pintar. Em produeix un estat meravellós al qual no puc renunciar en absolut. Sempre m'hi he tirat com una loca. Quan vaig de viatge, m'enduc sempre la maleteta. Per això pint a qualsevol lloc, sempre que tenc temps, de vegades al mateix hotel on m'estic.

-De fet, va venir a Barcelona a fer ceràmica...

-Sí. Encara tenc amigues, de l'època en què vaig venir a estudiar que s'hi dediquen. La ceràmica no és com la pintura, que la pots dur a tot arreu. T'has d'instal·lar en un taller. La meua relació amb la ceràmica continua, perquè m'agrada molt el fang. Sempre l'he entès com una visió pictòrica que té moltes cares. El forn, a més, té un component molt important, perquè el foc juga amb la ceràmica i intervé amb la seva acció en el mateix procés de creació. A més dels ingredients personals, dels colors, hi ha una màgia que l'aporta el forn, amb el foc. Això és molt engrescador i estimulador, però jo no he pogut fer més coses. Ja en faig massa i no entra dins de les meves possibilitats de temps.

-¿Quins projectes musicals té més immediats?

-Del concert *El cor del temps* se n'editarà en directe un disc doble. A més, tenc altres discos en projecte. Un és *Solatges*, basat en cançons populars dels Països Catalans, que corresponen als últims recitals que he fet. Aquest disc probablement s'editarà a finals d'any. També tenc pendent de publicar un recull de cançons que he cantat els últims anys i no he enregistrat mai anteriorment. Pens que serà un recull molt divers i divertit. També estic escrivint cançons meves, que podrien donar cos a un disc en el futur, però és més remot i costa parlar-ne encara.

La passió més secreta

Sense títol (1995)
Pastel damunt paper

Sense títol. Aquarel·la damunt paper

Sense títol (1993)
Aquarel·la sobre paper

Sense títol (1990)
Aquarel·la i llapis

És la seva passió secreta, la seva veu més desconeguda, que s'ha fet pública en diverses exposicions. Aquarel·les d'arenals i lliris de sorra sobre dunes sinuoses, motius vegetals amb arbres i flors, animals en actitud agressiva, recollits en el llibre de poemes i pintures *Secreta veu* (Empúries, 1987). "La seva obra és una mena d'apunt sovint ingenu; potser postals que s'ha anat enviant ella mateixa i que la gent quan les mira també s'hi sent pròxima." **Descriu així la seva pintura el periodista i biògraf de la cantant Joan Manresa, al pròleg del catàleg de l'exposició feta a Ses Voltes, el 1996, a Palma.**

-A més de fer cançons, pintar i fer ceràmica, quines altres aficions té?

-M'agrada molt llegir poesia. Sempre es tracta de coses molt disperses, des de cançoners populars, fins a poemes de la Grècia antiga, Rilke, John Keats o Maria Manent. La poesia m'agrada i la cant. Ara bé, el que *lleigeixo* realment és molta pintura, des dels renaixentistes italians fins a l'art popular africà o Joan Miró. Però, sobretot, m'agrada badar, passejar, veure paisatges, imbuir-me en la natura, faig coses que per a mi no són perdre temps, però per a molta gent sí.

-Què no ha fet encara?

-Tot està per fer.

-Una cosa pendent?

-No sabria dir-te-la. Quan vull fer quelcom ho vaig. I com que toc molt de peus en terra, segons quines coses ja no me les plantejo ni deman.

-Què té en comú la música mediterrània?

-El mateix que té la cuina, la literatura, el paisatge. La llum, la mar, el vi, l'oli. Aquesta relació i comunicació són tan antigues i comunes que no mos n'adonam. Ve de tan lluny que seria impossible desfer-nos de totes les arrels que ens uneixen i compartim amb la resta de pobles.

-Cal prendre'n consciència?

-Sí, és clar. Vivim sempre de cara al món anglosaxó i oblidam que tenim un cos i una ànima que són bàsicament mediterranis.

-¿Hi ha un sentiment compartit d'aquest espai unitari?

-Jo el compartesc amb altres persones. La consciència mediterrània existeix. És la nostra sang. Respon als camins culturals comuns que tenen més de 4.000 anys. Des que els pobles de la mar van solcar i establir les primeres vies de comunicació marítima, es va crear aquest espai d'unió i de comunicació. No sent la sang com passa per les venes, però la comunicació de venes i venetes hi és. Aquesta comunicació subterrània i profunda amb la Mediterrània és el mateix per a mi.

Dimecres vinent, Maria del Mar Bonet convidarà a fer un viatge junts per *El cor del temps* en el qual, paradoxalment, no existeixen ni passat ni futur, només un rutilant present.

treball amb Lautaro Rosas i Paco Cepero.

■ **Les Illes** Forma part del meu contacte amb el poeta Vicent Andrés Estellés.

■ **Na Ruixa Mantells** Poema de Miquel Costa i Llobera, que vaig musicar a Menorca un matí d'estiu.

■ **Bir-Demet** Tema turc popular al qual jo vaig posar una lletra sobre el desig amorós.

■ **Anells d'aigua** És com un joc màgic entre un anell que em van robar i els anells que es formen a l'aigua quan hi tires una pedra.

■ **Jota marinera** Una de les cançons mediterrànies més boniques que s'han fet mai.

■ **La mort de na Margalida** Tema universal que lliga la música andalusa i la del camp de Mallorca.

■ **Per Hipòcrates** Parla de quan un se sent molt malament i ha d'anar al metge i aquest li diu que tot està bé, que el millor és beure una bona copa de vi i viure el dia com si fos el darrer.

■ **Què volen aquesta gent?** Cançó molt especial feta durant el franquisme per Lluís

Serrahima, un dels pares de la Cançó catalana. Li vaig posar una música que recordava un romanç català, perquè tingués encara més arrels d'aquí.

■ **Dóna'm sa mà** Una cançó d'amor molt especial per a mi. A en Lluís Llach li va agradar molt. Això em va permetre viure-la de diferent manera.

■ **Des de Mallorca a l'Alguer** És un treball fet amb Albert Garcia, amic i poeta de València. És una de les cançons que ha escrit més reeixides.

■ **El Pi de Formentor** És el

poema curt més preciós de Miquel Costa i Llobera.

■ **La Balanguera** És un himne feliç i d'una gran profunditat. No parla de derrotes i lliga molt amb l'esperit mediterrani més lluminós i esperançador. És una opinió molt personal, però trob que és un himne, no només de Mallorca i de les illes Balears i Pitiüses, sinó també dels Països Catalans. Té lletra d'un gran poeta mallorquí, Joan Alcover, i està musicat pel català Lluís Millet. És una mescla de valors molt interessants.